

ÖĞRENCİLERİN GENEL SINIZM DÜZEYLERİNİN NOMOFOBİ DÜZEYLERİNE ETKİSİNDE YALNIZLIĞIN MODERATÖR ETKİSİ

THE MODERATOR EFFECT OF LONELINESS ON THE EFFECT OF STUDENTS' GENERAL CYNICISM LEVELS ON NOMOPHOBIA LEVELS

Tuba BIYIKBEYİ¹, Parvın BAYRAMLI²

Öz

Araştırmada, öğrencilerin sinizm düzeylerinin nomofobi düzeylerine etkisi ve yalnızlık düzeyinin bu etki üzerindeki moderatör rolünü tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı olarak anket yöntemi tercih edilmiştir. Anketler, tesadüfi örnekleme yöntemi ile İstanbul Üniversitesinde farklı bölümlerde eğitim görmekte olan 241 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen verilerin analizi için SPSS 23.0 paket programından yararlanılmıştır. Analiz için gerekli olan verilerin yalnızca bir üniversite ile sınırlı kalması, bu araştırmanın kısıtını oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre, sinizmin nomofobi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin sinizm düzeylerinin yüksek olmasının, onlarda cep telefonu yoksunluğu korkusunun artmasına neden olduğu görülmüştür. Ayrıca, sinizmin nomofobi üzerindeki etkisinde yalnızlığın kısmi bir moderatör etkisi tespit edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğrencilerinin sinizm düzeyinin artması nomofobi düzeyinin artmasına etki etmektedir. Yalnızlık düzeyinin artmasının, bu etkiyi güçlendirdiği tespit edilmiştir. Dolayısı ile yalnızlık düzeyinin artması sinizm ve nomofobi ilişkisini kuvvetlendirmekte, yalnızlık düzeyinin azalması ise bu etkiyi zayıflatmaktadır.

Abstract

In the study, it was aimed to determine the effect of students' cynicism levels on their nomophobia levels and the moderator role of loneliness level on this effect. Survey method was used as data collection tool in the research. Surveys were applied to 241 students who study in different departments at Istanbul University with a random sampling method. SPSS 23.00 package program was used for the analysis of the data obtained from questionnaires. The limitation of the research is that the data required for analysis is limited to only one university. According to the research findings, it was determined that cynicism has a statistically significant effect on nomophobia. It has been observed that the high cynicism levels of the students cause an increase in the fear of cell phone deprivation in them. In addition, a partial moderator effect of loneliness was determined on the effect of cynicism on nomophobia. According to the results of the research, the increase in the level of cynicism of the students affects the increase in the level of nomophobia. The increase in the level of loneliness strengthens this effect. The decrease in loneliness level weakens this effect.

Anahtar Kelime: Sinizm, Yalnızlık, Nomofobi.

Keywords: Cynicism, Loneliness, Nomophobia.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, tuba.biyikbeyi@kilis.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1770-7304

² Uzman, Azerbaycan Devlet Gümrük Komitesi Akademisi, parvin.bayramli@asca.edu.az, ORCID: 0000-0001-8781-133X

Extended Abstract

The university period, which has a great share in shaping the future life of individuals, is one of the important stages for students. For this reason, it is important to issue to examine some behaviors of students and the factors affecting these behaviors. In particular, today's intensive technology can lead to the individualization of people and this can affect attitudes toward others. Negative emotions that individuals feel towards their environment strike cynicism. Individuals may feel cynicism when they perceive that the people around them are behaving falsely, lying, and many similar negative behaviors. They can avoid that environment and be in that environment compulsively and reluctantly. Individuals can fulfill their socialization needs via smartphones, which has become an opportunity to escape for individuals who feel cynicism through the possibilities offered by technology. In addition, long-term use of these technologies may cause negative effects on students. One of these negative effects is loneliness. It is thought that cynical students isolate themselves more from society, become lonely, and therefore feel more comfortable in the virtual environment. For this reason, the idea that cynical students may experience the feeling of nomophobia, which is defined as the fear of cell phone deprivation, formed the starting point of this research. It is thought that the level of nomophobia will be higher in individuals who hug the virtual environment due to the cynicism and loneliness experienced in the real environment.

The study aims to determine the effect of students' cynicism on their nomophobia levels and the moderator role of loneliness in this effect. For this purpose, first of all, a literature review was made in the study, and then the data and analyses obtained as a result of the research were examined. The survey method was used as a data collection tool in the research. Surveys were applied to 241 students who study in different departments at Istanbul University with a random sampling method. SPSS 23.00 package program was used for the analysis of the data. The lack of studies on the variables of nomophobia and cynicism constitutes the originality of this research. The limitation of the research is that the data required for analysis is limited to only one university. According to the research findings, it was determined that cynicism has a statistically significant effect on nomophobia. In addition, a partial moderator effect of loneliness was observed on the effect of cynicism on nomophobia. Students' loneliness levels play a moderator role in the relationship between these two variables. Therefore, the increase in loneliness strengthens the relationship between cynicism and nomophobia, while its decrease weakens the relationship. In addition, it was determined that the increase in the daily phone usage time of the students, in general, was associated with the increase in the level of nomophobia. It has been determined that cynicism is effective on nomophobia. It can be thought that this effect stems from the fact that students with a cynical attitude perceive their phones as their own friends or relatives and constantly experience separation anxiety from the phone. Loneliness levels of students play a moderator role in the relationship between these two variables. Therefore, while the increase in loneliness strengthens the relationship between cynicism and nomophobia, its decrease weakens the relationship. In this context, it can be suggested that the university administration should approach these issues more sensitively. It may be useful to take measures such as identifying students with high levels of loneliness and eliminating their loneliness levels with some social activities. The number and type of social activities and programs planned to increase the relations of these students with their friends can also be increased.

GİRİŞ

Günümüz dünyasında, teknolojik yenilikler insan yaşamını birçok açıdan etkilemektedir. Teknolojik yeniliklerden biri olan akıllı telefonlar artık sadece iletişim sağlamak için değil, sosyalleşme, eğitim ve eğlence gibi birçok farklı amaçlarla kullanılmaktadır (Chaisatien ve Akahori, 2007). Teknolojik yoğunluk, insanların bireyselleşmesi, çevreye karşı tutum gibi konular birbirlerini etkileyebilmektedir. Bireylerin bulunduğu ortama karşı hissettiği negatif duygular, sinizm kavramını ortaya çıkarır. Birey, etrafındaki kişilerin sahte davrandığını, kendisine yalan söylendiğini düşündüğünde ve benzeri pek çok olumsuz davranışı algıladığında, sinizmi hissedebilir. O ortamdan uzaklaşmak isteyebilir ya da o çevrede mecburi olarak ve gönülsüz bir şekilde bulunabilir.

Teknolojinin sunduğu imkânlarla bireylerin sosyalleşme ihtiyaçlarını akıllı telefonlar aracılığı ile yapabilmeleri, buldukları reel ortama karşı negatif hisler besleyen bireyler açısından bir kaçış fırsatı yaratmıştır denilebilir. Araştırma konusu itibarıyla burada kastedilen negatif hisler bireyin, diğer bireyler tarafından sergilendiğini düşündüğü kendini beğenme, aldatma, yalan konuşma, sözde dürüst, ilgileniyor gibi gözükme, ahlaklı ve etik standartlara sahip olmayan, kopyacı, sözde cömert gibi olumsuz eğilimli davranışları sebebi ile meydana gelen sinizmi vurgulamaktadır (Arslan ve Akarçay, 2013). Cep telefonları teknolojik gelişim sayesinde haberleşme işlevinin ötesine geçerek pek çok farklı işlevi de bünyesine dâhil etmiştir. Bu gelişmeler ile bireylerde bu telefonların günlük kullanım süresi artmaya başlamış ve bu süreç itibarıyla nomofobi ve cep telefonu bağımlılığı gibi kavramlar ortaya çıkmıştır (Aktaş ve Yılmaz, 2017).

Bireylerin gelecekteki hayatına yön vermede payı büyük olan üniversite döneminin, öğrenciler için önemli evrelerden biri olduğu söylenebilir (Akyüz vd., 2016). Herkes gibi öğrencilerin de günlük olarak bu teknolojileri çok uzun süreli kullanma ihtiyaçları onlarda çeşitli psikolojik etki ve olumsuzluklar yaratabilmektedir. Bu olumsuz etkilerden biri de öğrencilerin zamanla bu teknolojik cihazlara fazla bağlanması sonucu meydana gelebilen reel hayattan kopma ve yalnızlaşma olarak görülebilir. Yalnızlık, bireyin tek başlılığı anlamına gelmektedir (Çakır ve Oğuz, 2017). Weiss (1973), kavramı bireyin ihtiyacı olan sosyal ilişkilerin eksikliğine veya farklı sosyal ilişkileri olmasına rağmen, bu ilişkilerde yakınlığın ve duygusallığın olmamasına karşı ortaya konulan bir tepki olarak tanımlamaktadır.

İlgili tanımlar ışığında, sinik öğrencilerin kendini toplumdan daha fazla soyutladığı, yalnızlaştığı ve bu yüzden sanal ortamda kendilerini daha rahat hissettikleri düşünülmektedir. Bu sebeple sinik öğrencilerin cep telefonu yoksunluğu korkusu olarak tanımlanan nomofobi hissini daha çok yaşayabilecekleri düşüncesi, bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Reel ortamda yaşadığı sinizm ve yalnızlık duygusu ile sanal ortama sarılan bireylerde nomofobi düzeyinin daha fazla olması muhtemel görülmektedir.

Araştırmanın amacı, öğrencilerin sinizm hissini nomofobi düzeyleri üzerindeki etkisini ve yalnızlığı bu etkideki aracı rolünü tespit etmektir. Bu amaçla, çalışmada öncelikle literatür taraması yapılmış, ardından araştırma sonucu elde edilen veriler ve analizler incelenmiştir. İncelenen araştırmalara göre sinizm ve nomofobi arasında yapılmış pek çok araştırma görülmemiştir. Bu değişkenlerin bir arada incelenmesi de araştırmanın özgünlüğüne katkı sağlamaktadır. Araştırmada veri toplamak için anket yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler; frekans, korelasyon, regresyon ve hiyerarşik regresyon analizlerine tabi tutulmuştur. Bu analizlerle öğrencilerin sinizm ve nomofobi düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Ardından öğrencilerin yalnızlık düzeyinin bu ilişki üzerindeki aracılık etkisi araştırılmıştır.

1. KAVRAMLAR VE LİTERATÜR TARAMASI

Kavramlar ve literatür taraması başlığı altında; sinizm, nomofobi ve yalnızlık kavramları incelenmiş ve bu konular hakkında yapılan araştırmalardan bahsedilmiştir.

1.1. Genel Sinizm

Sinizm kavramı ile ilgili olarak temel düşünce; adalet, dürüstlük ve içtenlik unsurlarının kişisel çıkarlara kurban edildiğidir (James, 2005). Literatüre bakıldığında sinizm kavramı, genel sinizm ve örgütsel sinizm olarak iki şekilde tanımlanmaktadır. Genel sinizm, özel olarak herhangi bir nesneye/konuya karşı olmayan fakat bir bireyin hayatının farklı açılarına genellenen sinizm biçiminde

açıklanmaktadır (Arslan ve Akarçay, 2013). Örgütsel sinizm ise bireyin çalıştığı örgüte karşı takındığı negatif tutumu ifade etmektedir. Bireylerin, örgütün bütünlükten yoksun yapıda olduğuna dair inançları, örgütle negatif etkileşim içine girme ve örgüt hakkında küçümseyici eğilimlerde bulunma şeklinde kendini göstermektedir (Ajzen, 2001; Öndeş ve İrmiş, 2018). Genel sinizm, bireysel kişilik özellikleri ve genel hayat perspektifinden kaynaklanırken örgütsel sinizm, örgütten kaynaklı faktörleri esas almaktadır (Erdost vd., 2007) Genel ve örgütsel olarak ayrılmış bulunan kavram, kendisini oluşturan kaynaklar temelinde isimlendirilmiştir.

Sinizm kavramı; şüphecilik, kuşkuçuluk, inançsızlık, güvensizlik, olumsuzluk, kötümserlik ilkeleri ile ilişkili olup daha modern anlamda ise “kusur bulan, zor beğenen, eleştiren birey” gibi anlamlar ifade etmektedir (Karacaoğlu ve İnce, 2012). Bireylerde sinizmin gelişmesine etki eden faktörler, onların beklentilerinin karşılanmaması, engellenmesi, umutsuzluk ve hayal kırıklığı gibi duygulardır (Ayık vd., 2015).

Kavramın örgütsel sonuçlarına bakıldığı zaman ise sinizm, örgütsel bağlılıkta azalma, düşük iş tatmini ve yabancılaşma gibi olumsuz etkiler ortaya çıkarmaktadır (Karacaoğlu ve İnce, 2012). Bireylerin yabancılaşma durumu, tarih boyunca her zaman mevcut olmuş ve insan doğası gereği bundan sonraki tüm süreçlerde de var olmaya devam edecektir (Avcı, 2012). Yabancılaşma, bireylerde toplum ve kültüre karşı oluşan kayıtsızlık ve ilgisizlik hissi veya bireylerin kendilerinden ve diğerlerinden uzaklaşma veya ayrılma durumları olarak ifade edilmektedir (Bademci, 2001). Tutar (2010), yaptığı çalışmada yabancılaşmayı “kişinin kendisiyle uzlaşmaması ve kendisinden ayrılması durumu” olarak tanımlamıştır. Her insanda görülebilen sinizmin öğrencilerde de görülmektedir (Ayık vd., 2015). Okul ya da arkadaşları arasında kendini yabancı hissetmeye başlayan öğrencilerin yalnızlık psikolojisini yaşamaları da olası bir sonuç olarak beklenebilmektedir.

1.2. Nomofobi

İnternet, insanların hayatında önemli bir yer kaplamaya başladığından beri, onların iş ve özel hayatında da pek çok şeyi değiştirmiştir (Erden vd., 2017). Gerek bilgiye erişim kolaylaştığı için gerek çevresel değişimler daha yakından takip edilebildiği için günden güne vazgeçilmez hale gelmiştir.

Telefon, bilgisayar ve birçok diğer ürünlerin özelliklerini kendisinde barındıran akıllı telefonlar, günümüzde bireylerin internete ulaşımını sağlayan en temel araç olarak benimsenmektedir (Erden vd., 2017). Akıllı telefonlar; iletişim sağlamanın yanında, sunduğu internet hizmeti ile sosyalleşme, eğitim ve eğlence gibi birçok farklı amaçla kullanılmaya başlamıştır. Özellikle de gençlerin bu telefonları gittikçe eğitim-öğretimin desteklenmesi amacıyla aktif olarak kullanması çok önemli bir gelişim olmuştur (Chaisatien ve Akahori, 2007).

Akıllı telefonların insanların günlük hayatında kullanım oranı yıllar içinde hızlı bir biçimde gelişim göstermiş ve bunun sonucu olarak ise bu teknolojiden yoksun olma korkusu olan “Nomofobi” kavramı ortaya çıkmıştır. Nomofobi, “bireylerin belirli bir obje veya maddeye bağımlılığından farklı olarak bu obje veya madde mevcutken de yaşanan yoksun kalma korkusu” olarak tanımlanmaktadır (Erdem vd., 2016). Nomofobik bireyler; telefonu çok aktif bir şekilde kullanan, telefon ekranını ve mesaj gelip gelmediğini sürekli bir biçimde kontrol eden, telefonu yanında bulunmadığı zaman endişe ve kaygı seviyesi artan kişiler olarak görülmektedirler (Bragazzi ve Puente, 2014). Bu davranışlar temel olarak bir korku durumunu belirttiği için bir fobik durum olarak görülmektedir. Elinde sürekli telefonla gezinen ve çevresindeki gelişmeleri bile göremeyen insanları günlük hayatta sıklıkla görmek alışılmış bir durum haline gelmiştir. Nomofobinin üniversite öğrencileri arasında önemli ölçüde yaygınlaştığı ve bu durumun hızla artış gösterdiği izlenmektedir (Erdem vd., 2016). Akıllı telefonların taşınabilir olması ve sosyal medyaya daha hızlı giriş kolaylığı sağlaması gibi özelliklerinin olması, bu cihazların kullanımını arttırdığı gibi kullanan bireylerde nomofobi oluşma potansiyelini de arttırmaktadır (Yıldırım ve Kışioğlu, 2018).

Klinik psikolojide nomofobi kavramı “bireyin mobil cihaza ulaşamadığında ya da mobil cihazı ile iletişim kuramadığı durumlarda yaşadığı istemsiz ve mantıksız korku” şeklinde tanımlanmaktadır (King vd., 2013). Bu teknolojilerin bireylere sağladığı önemli kolaylıklar ve bu kolaylıklara alışma durumu da bu imkanlardan yoksun olma korkusuna neden olan etmenlerdendir (Erden vd., 2017).

2012 yılında İngiltere’de 1000 kişi üzerinde yapılan araştırmada, katılımcıların %66’sının nomofobi sıkıntısı yaşadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılanların çoğunluğu gittikleri her yere akıllı telefonlarını götürdüklerini, uyurken bile telefonlarını kendilerine yakın bir yere bıraktıklarını belirtmişlerdir (SecurEnvoy, 2012).

Benzer bir araştırma 8000 kişi üzerinde gerçekleştirilmiş ve bu araştırmaya göre, bireylerin %75’i akıllı telefon olmadan dışarı çıkmayacaklarını, %36’sı akıllı telefon olmadan günlük hayatlarını sürdüremeyeceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların %36’sı herhangi bir gelişmeden haberdar olmama korkusu nedeniyle gece saatlerinde telefonlarını kapatmadıklarını, %42’si ise uyumaya başlamadan önce akıllı telefonunu kendisine yakın bir yere bıraktıklarını söylemişlerdir (Yılmaz vd., 2015).

Mingle Şirketinin Fransa’da 2012 yılında 1500 kişi üzerinde yaptığı araştırmasında, katılımcıların %22’sinin yanlarında telefonları olmadan bir gün dahi geçirmek istemediklerini belirtmiş, 15-19 yaş arası bireylerde ise bu düşüncede olanların oranının %34’e yükseldiği görülmüştür (Erden vd., 2017). Bu konuya çok yakın bir kavram olan “akıllı telefon bağımlılığı” ile ilgili olarak ABD’deki 404 üniversite öğrencisine bir araştırma yapılmış ve bu öğrencilerin %20’sinin akıllı telefonuna tam bağımlı olduğu, %50’sinin ise fazlasıyla bağımlı olduğu ortaya çıkmıştır (Emmanuel, 2015). Fransa’da bulunan üniversite öğrencilerine yapılan bir araştırmada, yaklaşık olarak her üç öğrenciden birinin nomofobik olduğu anlaşılmıştır (Tavolacci vd., 2015). ABD’de 2014 yılında, 163 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada, katılımcıların yaklaşık olarak %50’sinin akıllı telefonları ellerinden alınmış, %50’sinden ise telefonlarını kapatmaları veya kaldırmaları talep edilmiştir. Bu süreç devamında öğrencilerin zamanla kaygı düzeylerinde yükselmenin olduğu gözlemlenmiştir (Cheever vd., 2014).

Türkiye’de öğrenciler ve kamu çalışanları arasında nomofobi yayılımı ile ilgili olarak çalışma yapılmış ve yapılan bu çalışmaya göre, üniversite öğrencilerinin %54’ünün, ulaştırma sektörü çalışanlarının %47’sinin nomofobik olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca çalışmaya göre nomofobi durumunun kadınlarda daha yüksek olduğu ve yaş ile nomofobi arasında ters yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların günlük akıllı telefon kullanma süresi ile nomofobi düzeyleri arasında aynı yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Erden vd., 2017). Yılmaz vd. (2015) tarafından yapılan çalışmada, 14–18 yaş arasında bulunan ergenlerde, mobil telefon bağımlılık düzeyi ile onların sosyal kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Yıldırım ve Kışoğlu (2018), “Teknolojinin Getirdiği Yeni Hastalıklar: Nomofobi, Netlessfobi, FoMO” isimli çalışmalarında akıllı telefonların bireylerde yoksun olma korkusu (nomophobia), gelişmeleri kaçırma korkusu (fear of missing out (FoMO), internetsiz kalma korkusu (netlessphobia) gibi yeni bozukluklar ortaya çıkardığını belirtmişlerdir. Üniversite hastanesine gelen bireylerin örneklem olarak ele alındığı bir diğer çalışmaya göre, hastaneye gelen bireylerin nomofobi düzeyleri ile akıllı telefon kullanmaya başlama süresi ve günlük akıllı telefon kullanma süresi arasında anlamlı bir ilişki vardır (Kocabaş ve Korucu, 2018). Akıllı telefon kullanımını etkileyen faktörler üzerine yapılan bir çalışmada, mobil iletişim sektörü çalışanlarının akıllı telefon kullanımını örgütsel faktörlerin pozitif yönde etkilediği, bireysel ve sosyal faktörlerin akıllı telefon kullanımını etkilemediği bulgularına ulaşılmıştır (Ada ve Tatlı, 2013). Bir başka çalışmada ise, katılımcıların nomofobi düzeylerinin mobil internet kullanma süresiyle, akıllı telefonu kontrol etme sıklığı ve günlük mobil internet kullanma süresiyle pozitif yönlü bir ilişkide olduğu anlaşılmıştır (Gezgin ve Şahin, 2017). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyleriyle bazı farklı davranışlar arasındaki ilişkilerin araştırıldığı bir başka çalışmada, öğrencilerin arasında nomofobinin bilgiye erişmeme ve iletişime geçememe açısından yaygınlaştığı belirlenmiştir. (Akıllı ve Gezgin, 2016).

1.3. Yalnızlık

Yalnızlığı tek bir tanımla ifade etmek genel olarak kavramın karmaşıklığından dolayı güçtür. Yalnızlık, bireylerde negatif duygular oluşturmada ve insanlar yalnızlıklarıyla yüzleşmekten kaçınmaktadırlar (Geçten, 1999). Kavram, literatürde birçok farklı yazar ve kuramcı tarafından açıklanmaya çalışılmıştır. Genel kabul görmüş olan tanıma göre yalnızlık, “bireyin var olan ilişkileri ile arzulan sosyal ilişkileri arasındaki farklılık sonucu yaşanan hoş olmayan bir duygu durumudur” (Perlman ve Peplau, 1981).

Yalnızlık bireyin tek başınalığı anlamına gelmektedir. Günümüz dünyasında teknolojik gelişmeler de bireyleri yalnızlığa daha fazla itmektir. Hatta 15 yıl kadar önce bireyin yalnız olması arkadaş çevresi ve yakınlarının olmadığı anlamına gelirken şimdi ise bireyin kendi iç dünyasında teknolojik aletlerle oynaması şeklinde de tanımlanabilmektedir. Kavram, insan ilişkileri bazında ele alınarak bireyin gerçekte olan ilişkilerinin beklentilerini karşılayamamasından dolayı ortaya çıkan bir duygu biçiminde ifade edilmektedir (Çakır ve Oğuz, 2017). Yani yalnızlık kavramı, fiziksel bir yalnız olma durumundan ortaya çıkan bir duygunun ötesindedir (Wayne vd., 2012).

Woodward (1967) tarafından yapılan tanımlamada yalnızlık, bireyin insanlarla, mekânlarla ve nesnelere olan ilişkilerinde pozitif ilişki eksikliği nedeniyle yabancılaşma ve kopukluk olarak ifade edilmektedir (Çakır ve Oğuz, 2017). Bir başka tanıma göre ise yalnızlık “mutsuzluk, boşluk, özlem gibi duygulara yol açan kişinin sosyal ve kişisel ilişki yetersizliğinin bilişsel bir farkındalığıdır” (Asher ve Paquette, 2003).

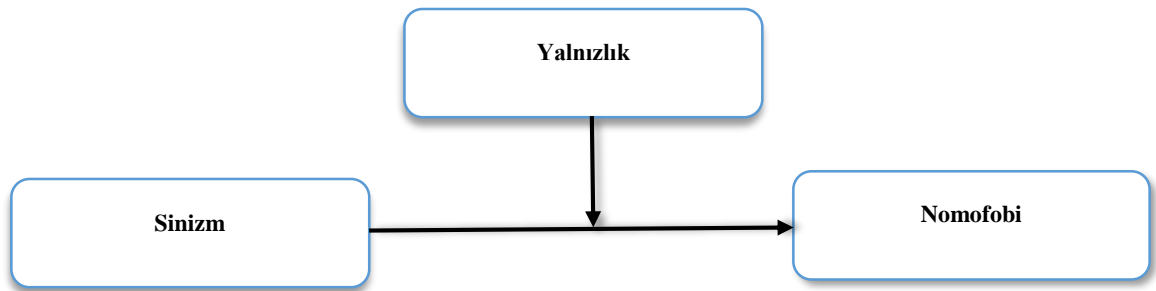
Weiss (1973) ise çalışmasında, kavramı bireyin ihtiyacı olan sosyal ilişkilerin eksikliğine veya farklı sosyal ilişkileri olmasına rağmen, bu ilişkilerde yakınlığın ve duygusallığın olmamasına karşı ortaya konulan bir tepki olarak tanımlamaktadır. Weiss'e (1973) göre, bireylerde yalnızlık sosyal ve duygusal olarak iki biçimde yaşanmaktadır. Bunlardan sosyal yalnızlık, bireylerin sosyal iletişimlerinin eksikliğinden ya da ortak ilgi ve etkinliklerin paylaşıldığı herhangi bir grubun üyesi olamama durumundan kaynaklıdır. Sosyal yalnızlık, bireylerin etkili bir sosyal ağa ulaşması ile ortadan kaldırılabılır. Duygusal yalnızlığa ise, yakın bir bağlılık ilişkisinin kaybedilmesi veya olmaması neden olmaktadır. Duygusal yalnızlık yaşayan bireyler, diğer bireylerle içten ve yakın ilişkiler kurmamaktadırlar (Yaşar, 2007).

Yapılan bir çalışmada, akıllı telefon kullanımının insanların başkalarıyla yüz yüze ve sesli iletişim kurmasını engellediği tespit edilmiştir. Bununla beraber, bireylerin onları rahatsız eden reel ortamdan kaçıp, sanal ve özel bir mobil bilgi işlem ortamına kapandıkları ve bundan dolayı da nomofobi durumunun yalnızlıkla ilişkili olabileceği belirtilmiştir (Bian ve Leung, 2014). Çakır ve Oğuz (2017) tarafından lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada, 540 öğrenciye anket uygulanmış ve araştırma sonucuna göre katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı ile yalnızlık düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Nomofobi ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi ortaya koyan başka bir çalışmada, bu iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu ve ergenlerin yalnızlığının, nomofobi seviyelerini bir yere kadar tahmin etmede yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Gezgin vd., 2018). Benzer konuda yapılan bir başka çalışmada ise, sosyal ağ sitelerinin kullanımını ile romantik ve aile ilişkilerinden kaynaklı yalnızlık arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir (Doğan ve Karakuş, 2015).

1.4. Hipotezlerin Geliştirilmesi ve Araştırma Modeli

Hipotezlerin geliştirilmesi ve araştırma modeli başlığı altında araştırmanın modeli gösterilmiş ve araştırma değişkenleri ile kurulmuş olan hipotezlerin dayanaklarına yer verilmiştir. Araştırma modeli Şekil 1'deki gibidir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

1.4.1. Genel Sinizm ve Nomofobi Arasındaki İlişki

Sinizm düşüncesinde olan bireyler; diğerlerine karşı şüpheli, kuşkucu, kötümser gibi olumsuz tutumlara sahiptirler ve diğer insanların her zaman çıkarıcı olduklarını düşünmektedirler. Yalnızlık ise bireylerin tek başına olması, kendini diğerlerinden soyutlaması şeklinde davranışlar sergilemesi olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla sinizm ve yalnızlık davranışı sergileyen bireylerin diğer bireylerden uzak durma, toplumdaki kaçınma gibi eğilimleri olabilmektedir (Kayaalp ve Özdemir, 2020). Buradan hareketle bu insanların günümüz dünyasının önemli teknolojik aleti olan akıllı telefonlar ile daha çok vakit geçirdikleri düşünülmektedir. Sinizm ve yalnızlık düzeyinin artmasının, cep telefonu yoksunluğu korkusu olarak nitelendirilen nomofobiye de arttıracağı düşünülmektedir. Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki hipotez oluşturulmuştur;

H1: Sinizm, nomofobi üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

1.4.2. Yalnızlık Değişkeninin Moderatör Rolü

Meral (2017), orta öğretim öğrencileri üzerinde uyguladıkları araştırmada, nomofobiye yaşam doyumu, yalnızlık ve çeşitli bireysel özellikler yönünden incelemiştir. Bunun sonucunda nomofobinin yalnızlık üzerinde pozitif yönlü etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Taşlıyan vd. (2018), üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları bir araştırmada, yalnızlık ve nomofobi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulgulamışlardır.

Kayaalp ve Özdemir (2019), araştırmasında öğretmenlerin hissettiği örgütsel sessizlik, yabancılaşma ve örgütsel yalnızlık algılarının örgütsel sinizm düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırmada yalnızlığın, sinizm üzerinde pozitif yönlü bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Bian ve Leung (2014), çalışmalarında bireylerin onları rahatsız eden reel ortamdan kaçıp sanal ve özel bir mobil bilgi işlem ortamına kapandıkları, bu yüzden nomofobi durumunun yalnızlıkla ilişkili olabileceği belirtilmiştir.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki hipotez oluşturulmuştur;

H2: Yalnızlık, sinizm ve nomofobi arasındaki ilişkide moderatör bir etkiye sahiptir.

2. METODOLOJİ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı ve kapsamına, yöntemine, veri toplama araçlarına, kullanılan ölçeklere ve hipotezlere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin sinizm düzeyinin onların nomofobi düzeylerine ne kadar etki ettiğini tespit etmek ve bu ilişkide yalnızlığın bir moderatör rolünün olup olmadığını ortaya koymaktır.

2.2. Araştırmanın Örnekleme ve Yöntemi

Yapılan bu araştırmanın veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın ana kütleliğini tüm lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim alan öğrenciler oluşturmaktadır. Fakat zaman, mekân ve ekonomik şartlardan kaynaklı olarak İstanbul Üniversitesinde lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim alan öğrenciler araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 263 üniversite öğrencisi ile yüz yüze anket yapılmıştır. Toplanan anketlerden 22'si, bazı yanlışlık ve eksikliklerden kaynaklı olarak analizlere dâhil edilmemiş ve analiz kısmında sadece 241 anketten yararlanılmıştır.

Araştırmada kullanılmış olan anket, 4 bölümden oluşmaktadır. Anket formunun ilk bölümünde sinizm ölçeği ile ilgili olan sorular, ikinci bölümünde nomofobi ölçeği ile ilgili olan sorular, üçüncü bölümünde ise yalnızlık ölçeği ile ilgili olan sorular yer almaktadır. Dördüncü bölümde ise, katılımcılar ile ilgili olarak demografik sorulara yer verilmiştir.

Demografik özellikli sorularda öğrencilerin cinsiyet, yaş, medeni durum, günlük akıllı telefon kullanım süresi, sınıf ve son dönem not ortalamalarına ilişkin sorular yer almaktadır. Sinizm, yalnızlık ve nomofobi soruları beşli Likert ölçeğine göre derecelenmiştir: (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum (Kararsızım), (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum.

Araştırma verilerinin analizi, SPSS 23.0 ve SPSS makrosu olan PROCESS paket programı aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplamada kullanılan ölçekler, genel sinizm ölçeği ve nomofobi ölçeğidir.

2.2.1. Genel Sinizm Ölçeği

Araştırmada, öğrencilerin sinizm düzeylerini ölçmek için, Wrightman'ın (1992) geliştirdiği ve Çiftçi (2013) tarafından çalışmada kullandığı 10 soruluk ölçekten yararlanılmıştır. Çiftçi, çalışmada genel sinizm ölçeğinin iç tutarlılığını ile bağlı olarak Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısını 0,901 olarak bulmuştur.

2.2.2. Nomofobi Ölçeği

Öğrencilerin nomofobi skorlarını ölçmek amacıyla ise Yıldırım ve Correia (2015) tarafından geliştirilmiş olan ve Yıldırım vd. (2015) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan ölçek kullanılmıştır. Nomofobi ölçeği, 20 sorudan ve dört alt boyuttan oluşmaktadır.

2.2.3. UCLA (University of California Los Angeles Loneliness Scale) Yalnızlık Ölçeği

Ölçek ilk defa olarak Russell, Peplau ve Ferguson (1978) tarafından 20 ifadeli olarak 4'lü Likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin Türkçeye uygulamasını yapan Demir (1989), çalışmada ölçeğin iç tutarlılığı ile ilgili olarak Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısını 0,960 olarak hesaplamıştır.

2.2.4. Veri Analiz Yöntemi

Araştırma verilerinin analizi, SPSS 23.0 ve SPSS makrosu olan PROCESS paket programında gerçekleştirilmiş, frekans değerleri incelenmiş; güvenilirlik, ilişki ve etki testleri yapılmış ve değerlendirilmiştir.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLARI

Ölçeklerin güvenilirliğini ölçmek amacıyla en sık kullanılan değer Cronbach's Alpha Katsayısı'dır. Araştırmada kullanılan "Sinizm", "Yalnızlık" ve "Nomofobi" ölçekleri için Cronbach's Alpha değerleri Tablo 1'de gösterilmiştir. Tabloya göre sinizm ölçeğinin Cronbach's Alpha değeri 0,862, yalnızlık ölçeğinin Cronbach's Alpha değeri 0,830, nomofobi ölçeğinin Cronbach's Alpha değeri ise 0,901'dir. Dolayısıyla güvenilirlik analizi sonucunda değerlerin kabul edilen seviyenin (0,7) üzerinde olduğu belirtilebilir (Hair vd., 2014). Ayrıca sinizm ölçeğinin KMO test değeri 0,707 ve Bartlett testi sonucu anlamlı olarak ($p<0.05$), yalnızlık ölçeğinin KMO test değeri 0,858 ve Bartlett testi sonucu anlamlı olarak ($p<0.05$) ve nomofobi ölçeğinin KMO test değeri 0,895 ve Bartlett testi sonucu anlamlı olarak ($p<0.05$) bulunmuştur.

Tablo 1. Sinizm, Yalnızlık ve Nomofobi Ölçeklerine İlişkin Güvenilirlik Değerleri

Ölçek	Cronbach's Alpha	Soru Sayısı
Sinizm	0,862	10
Yalnızlık	0,830	13
Nomofobi	0,901	17

Araştırmaya katılım gösteren öğrencilerin kişisel özelliklerine ait frekans ve yüzde dağılımı Tablo 2'de yer almaktadır. Bu tabloya göre, katılımcıların %52,3'ü erkek, %47,7'si ise kadın öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmaya katılım gösteren öğrencilerin %5,8'i birinci sınıf, %32,4'ü ikinci sınıf, %21,6'sı birinci sınıf, %28,2'si üçüncü sınıf, %12,0'si ise lisansüstü öğrencilerdir. Ayrıca öğrencilerin günlük olarak cep telefonu kullanma sürelerine bakıldığında %53,1'inin 1-3 saat aralığında, %27,0'sinin 4-6 saat aralığında, %10,8'inin ise 7 saatten fazla kullandığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu tabloya göre, katılım gösteren öğrencilerin yarısından fazlası günlük olarak en az 1 saat cep telefonu kullanmaktadırlar.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişken	Grup	Sayı (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	126	52,3
	Kadın	115	47,7
Medeni Durum	Bekâr	227	90,4
	Evli	24	9,6
Sınıf	Birinci Sınıf	14	5,8
	İkinci Sınıf	78	32,4
	Üçüncü Sınıf	52	21,6
	Dördüncü Sınıf	68	28,2
	Lisansüstü	29	12,0
Akıllı Telefon Kullanım Süresi	1 saatten az	22	9,1
	1-3 saat	128	53,1
	4-6 saat	65	27,0
	7 saatten fazla	26	10,8

Çalışmada, ilgili değişkenler arasındaki ilişkilerin yönünü ve şiddetini ortaya çıkarmak için korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizinde Pearson korelasyon katsayısı kullanılmış ve analiz ile ilgili sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir. Tabloya göre, nomofobi ile sinizm arasında zayıf bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($r = 0,161$; $p = 0,012$). Buna karşın nomofobi ile yalnızlık arasında ise bir korelasyon ilişkisinin olmadığı görülmüştür. Ayrıca, sinizm ve yalnızlık arasında ise $0,187$ ($p = 0,04$) düzeyinde zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Değişkenlere Ait Korelasyon Sonuçları

		Sinizm	Nomofobi	Yalnızlık
Sinizm	Pearson r	1		
	P			
Nomofobi	Pearson r	,161*	1	
	P	,012		
Yalnızlık	Pearson r	,187**	-,011	1
	P	,004	,867	

* .05 seviyesinde anlamlı (çift taraflı)

** .01 seviyesinde anlamlı (çift taraflı)

Tablo 4'te ise, bağımsız sinizm ve bağımlı nomofobi değişkenleri arasındaki regresyon analiz sonuçları verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre sinizm, nomofobi değişkenine ait varyansı %1,8 açıkladığını ortaya koymaktadır. Ayrıca ANOVA test sonuçlarının %95 güven aralığında istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($F = 5,410$ ve $p = 0,021$).

Tablo 4. Regresyon Analiz Sonuçları

R	R^2	Düzeltilmiş R^2	Std.Hata	ANOVA		
				F	p	
,149	,022	,018	,73631	5,410	,021	
Model	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		t	p
	B	Std.Hata	Beta			
Sabit	2,177	,337			6,462	,000
Sinizm	,212	,091			,149	,021

Ayrıca sinizm ve nomofobi değişkenleri için yapılan regresyon analiz sonuçlarında standartize edilmiş β değeri, %95 güven aralığında anlamlı ve 0,149 olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre, sinizmin nomofobi üzerinde pozitif yönlü zayıf bir etkisi vardır ve sinizmdeki bir birimlik artışın nomofobi

düzeyinde 0,149 düzeyinde artışa neden olacağı söylenebilir. Yani öğrencilerin sinizm düzeylerinin yüksek olması, onlarda cep telefon yoksunluğu korkusunun artmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla H1 hipotezi desteklenmektedir.

Sinizmin nomofobi üzerindeki etkisinde yalnızlığın moderatör etkisini test etmek amacıyla geliştirilmiş bir SPSS makrosu olan PROCESS kullanılmıştır. Tablo 5’te, moderatör analizine ilişkin sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 5. PROCESS Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Model Özeti	R	R ²	F	p
	,244	,059	4,991	,002
	B	Std.Hata	t	p
Sabit	-,975	1,1672	-0,835	,404
Sinizm	1,096	,310	3,528	,000
Yalnızlık	1,362	,496	2,746	,006
Sinizm*Yalnızlık (Moderatör)	-,379	,129	-2,927	,000
Yalnızlık Düzeyleri	Moderatör Etki	Std.Hata	t	p
Aşağı	,488	,124	,828	,000
Orta	,249	,090	,720	,007
Yüksek	-,002	,120	-,018	,985

Çalışmada yapılan PROCESS analizi sonucunda, sinizmin nomofobi üzerindeki etkisinde yalnızlığın kısmi moderatör etkisinin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır (p= 0,00; LLCI= -0,635; ULCI= -0,124). Yani sinizmin nomofobi üzerindeki etkisinde, yalnızlığın kısmi moderatör etkisi %95 güven aralığında anlamlıdır (β= -,379; t=-2,927 p<0.000). Buna göre Tablo 5’in ikinci kısmında görüldüğü üzere yalnızlık düzeyi arttıkça sinizmin nomofobi üzerindeki etkisi istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artış göstermektedir (β= ,488; t=,828 p<0.000). Ayrıca tablonun ikinci kısmına göre yalnızlığın aşağı ve orta düzeylerinde anlamlı bir moderatör etki olduğu, yüksek düzeyde ise anlamlı bir etkinin olmadığı görülmüştür. Yani yalnızlık değişkenindeki bir birimlik artış, sinizm ve nomofobi ilişkisinde 0,488 kadar artışa sebep olmaktadır. Dolayısıyla H2 hipotezi kabul edilmiştir.

Sonuç olarak ise, sinizmin nomofobi üzerinde etkisinde yalnızlığın moderatör etkisine ilişkin denklem şu şekilde olacaktır (sabit değer anlamsız olduğu için denklem dışı bırakılmıştır):

$$Y = \beta_0 + \beta_3\chi + \beta_m \cdot xM + \varepsilon$$

$$\text{Nomofobi} = 1,096 \cdot \text{Sinizm} - 0,379 \cdot (\text{Sinizm} \cdot \text{Yalnızlık})$$

SONUÇ

Araştırmanın amacı, öğrencilerin sinizm düzeylerinin onların nomofobi düzeylerine nasıl etki ettiğini ve öğrencilerin yalnızlık düzeyinin bu ilişki üzerindeki moderatör rolünü belirlemektir. Çalışma, İstanbul Üniversitesinde farklı bölümlerde eğitim alan 241 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiş ve katılımcılardan elde edilen veriler, SPSS 23.0 istatistik paket programı ile analize tabi tutulmuştur. Analiz için gereken verilerin yalnızca bir üniversite ile sınırlı kalması bu araştırmanın kısıtını oluşturmaktadır.

Çalışma bulgularına göre, öğrencilerin sinizm tutumlarının onların nomofobi düzeyleri üzerinde pozitif yönde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Önceki çalışmalar incelendiğinde doğrudan bu değişkenler arasındaki ilişkiler hakkında yeterli düzeyde araştırma bulunamamıştır. Bu araştırmanın özgünlüğünü, sinizm nomofobi ve yalnızlık değişkenlerini bir arada incelemesi ve yalnızlığın sinizm ve nomofobi ilişkisi üzerindeki moderatör rolünü belirlemesi oluşturmaktadır.

Konu ile benzer olarak Yıldırım ve Karabey (2017) tarafından yapılan çalışmada, sinizmin bireylerin sanal kaytarma davranışı üzerinde pozitif bir etkisi olduğu sonucunda varılmıştır. Bu sonuca benzer bir bulgu olarak da Örucü ve Hasırcı (2021) tarafından yapılan çalışmada, organizasyonlarda bireyler arasında sinizm düzeyinin artmasının onların daha fazla sanal kaytarma eğilimi gösterdiklerine neden olduğu tespit edilmiştir. Erkutlu ve Özdemir (2018) ise yaptıkları çalışmada, otantik liderlik ve sanal kaytarma arasındaki ilişkide örgütsel sinizmin aracılık rolünün anlamlı olduğunu tespit etmişlerdir.

Bu araştırmada, yapılan analizlerin sonucu olarak ve incelenen benzer araştırmaların da desteklediği üzere H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Çalışmada, yalnızlık düzeyinin sinizm ve nomofobi arasındaki ilişkide kısmi moderatör etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Literatürde sinizm ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlayan daha önceki çalışmalara bakıldığı zaman, iki değişken arasında pozitif yönlü ilişkiyi ortaya koyan çalışmalar ağırlık göstermektedir. Özdemir (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, bireylerin yalnızlık düzeylerinin onların sinizm düzeylerini pozitif yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Benzer sonuçlar Kayaalp ve Özdemir (2020), Höşgör ve Cin (2020), Ece ve Gültekin (2019) tarafından yapılmış çalışmalarda da bulgulanmış, bireylerde yalnızlık düzeylerinin artması sonucunda sinik davranışların daha fazla görüldüğü tespit edilmiştir. Diğer taraftan yalnızlık ve nomofobi değişkenleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara bakıldığında Aktaş ve Yılmaz (2017), tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmada, öğrencilerin nomofobi düzeyleri ile yalnızlık düzeyleri arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlara benzer olarak Meral (2017)'in yaptığı çalışmada, yalnızlık ve nomofobi değişkenleri arasında pozitif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çin'de gerçekleştirilmiş başka bir çalışmada, yalnız ve utangaç olan bireylerin daha fazla akıllı telefon bağımlısı olma eğilimli oldukları sonucuna varılmıştır (Bian ve Leung, 2014). Aynı şekilde Karakuyu (2019) tarafından yapılan çalışmada, ön lisans öğrencilerinin yalnızlık durumlarının nomofobi düzeylerine etkisi incelemiş ve iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla alan yazında yalnızlığın hem sinizm hem de nomofobi değişkenleri ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisi içinde olduğu birçok çalışma bulunmaktadır ve bu çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte benzerlik göstermektedirler. Yapılan analizler ve literatür desteği ile araştırmamızın H2 hipotezi de kabul edilmiştir.

Test edilen hipotezlerin yanında, öğrencilerin genel olarak günlük telefon kullanım sürelerinin artmasının onlarda nomofobi düzeyinin artması ile doğru orantılı olduğu bulgusuna da ulaşılmıştır. Bu sonuç da literatürdeki bulgularla paralel doğrultudadır (Erdem vd., 2017; Olcay ve Esen, 2021). Öğrencilerin sinik bir tutum içerisinde olması, onların diğerlerine karşı daha mesafeli, daha az sosyal, eleştirel ve şüpheli yaklaşımlar sergilemelerini tetiklemektedir. Ayrıca elde edilen bulgulara göre, sinizmin nomofobi üzerindeki pozitif yönlü etkisi, sinik tutumlara sahip öğrencilerin telefonlarını bir bakıma kendi arkadaşı, yakını gibi görmeleri ile, her zaman ondan ayrılma endişesini yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin yalnızlık düzeyleri ise, bu iki değişken arasındaki ilişkide moderatör rol oynamaktadır. Dolayısı ile yalnızlığın artması sinizm ve nomofobi ilişkisini kuvvetlendirmekte, azalması ise ilişkiyi zayıflatmaktadır. Bu bağlamda, üniversite idaresinin bu konulara daha hassas yaklaşım göstermesi önerilebilir. Öncelikli olarak yalnızlık düzeyi yüksek olan öğrencilerin belirlenmesi, bazı sosyal aktiviteler ile yalnızlık düzeylerinin giderilmesi gibi önlemlerin alınması faydalı olabilecektir. Bu öğrencilerin arkadaşları ile ilişkilerin arttırılmasına yönelik olarak planlanan sosyal etkinlik ve programların sayısı ve türleri de arttırılabilir.

Yapılan bu çalışmanın farklı değişkenleri ele alarak test edilmesi ve ilgili konuda çok az çalışma olması açısından literatüre birtakım katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Buna rağmen çalışmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Çalışmanın sadece İstanbul Üniversitesi öğrencilerini baz aldığı ve sonuçların genellemeye uygun olmayacağı belirtilmelidir. Dolayısıyla gelecekte ilgili konuda yapılacak diğer çalışmaların daha fazla örnekleme tabii tutulmasının daha etkili sonuçlar verebileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, ilgili konuda çalışmaların farklı araştırmacılar tarafından farklı meslek grupları ve demografik faktörlere sahip olan bireyler üzerinde ve farklı yerlerde gerçekleştirilmesi, elde edilecek bulguların genellenebilir olması açısından faydalı olacaktır.

Etik Beyan: Bu çalışmada kullanılan anket yöntemi için Kilis 7 Aralık Üniversitesi Etik Kurulundan 29/11/2021 tarihli ve 2021/28 no'lu toplantısında izin alınmıştır. Aksi bir durumun tespiti halinde Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazar (lar) ına aittir.

Yazar Katkı Beyanı: 1. yazarın katkı oranı %50, 2. yazarın katkı oranı %50'dir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement: Permission for this study was obtained from the Ethics Committee of Kilis on December 7. University with the decision number 2021/28 at the meeting dated 29/11/2021 of the relevant board. In case of detection of a contrary situation, Beykent University Journal of Social Sciences has no responsibility and all responsibility belongs to the author (s) of the study.

Author Contributions Statement: 1st author's contribution rate 50%, 2nd author's contribution rate 50%.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest among the authors.

KAYNAKÇA

- Ada, S. ve Tatlı, H. S. (2013). *Akıllı telefon kullanımını etkileyen faktörler üzerine bir araştırma*. XV. Akademik Bilişim Sempozyumu.
- Ajzen, I. (2001). Nature and operation of attitudes. *Annual Review of Psychology*, 52, 27-58. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.27>
- Akıllı, K. ve Gezgin, D. M. (2016). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile farklı davranış örüntülerinin arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 51-69. <https://doi.org/10.21764/efd.80423>
- Aktaş, H. ve Yılmaz, N. (2017). Üniversite gençlerinin yalnızlık ve utangaçlık unsurları açısından akıllı telefon bağımlılığı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 85-100. <https://doi.org/10.24289/ijsser.283590>
- Akyüz, B. ve Kesen, M., ve Oğrak, A. (2016). Örgütsel güven ve akademik özyeterlik algısının genel sinizm ve etik dışı davranışlara etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 85-106.
- Arslan, Ş. ve Akarçay, D. (2013). Psikolojik şiddetin genel ve örgütsel sinizme etkileri. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 41, 25-44.
- Asher, S. ve Paquette, J. (2003). Loneliness and peer relations in childhood. *Current Directions in Psychological Science*, 12(3), 75-78. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.01233>
- Avcı, M. (2012). Eğitimde temel bir sorun: Yabancılaşma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(3), 23-40.
- Ayık, A., Uzun, T., Ataş, Ö. ve Yücel, E. (2015). Öğrencilerin genel sinizm tutumları ve okula yabancılaşma algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 39, 491-508. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3083>
- Bademci, V. (2001). *Türkiye'deki okullar ne işe yarar? Türkiye'nin anomi, yabancılaşma, ekonomik büyüme, demokratikleşme sorunlarına çözüm önerisi: Toplam kalite yönetimi temelli bir eğitimde yeniden yapılanma stratejisi*. Alp Yayınevi.
- Bian, M. ve Leung, L. (2014). Linking loneliness, shyness, smartphone addiction symptoms, and patterns of smartphone use to social capital. *Social Science Computer Review*, 33(1), 61-79. <https://doi.org/10.1177/0894439314528779>
- Bian, M L. ve Leung, L. (2014). Smartphone addiction: Linking loneliness shyness symptoms and patterns of use to social capital. *Media Asia*, 41(2), 159-176. <https://doi.org/10.1177/0894439314528779>
- Bragazzi, N. L. ve Puente, D. G. 2014. A proposal for including nomophobia in the new dsmv. *Psychology Research and Behavior Management*, 7, 155-160. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S41386>
- Brown, M., Higgins, K. ve Paulsen, K. (2003). Adolescent alienation: What is it and what can educators do about it? *Intervention in School and Clinic*, 39(1), 3-9. <https://doi.org/10.1177/10534512030390010101>
- Campbell, S. W. (2004, November). Normative mobile phone use in public settings. *The annual meeting of the National Communication Association*. Chicago,
- Chaisatien, P. ve Akahori, A. (2007). A pilot study on 3G mobile phone and two-dimension barcode in classroom communication and support system. *Seventh IEEE International Conference* (s. 111-113). <https://doi.org/10.1109/ICALT.2007.31>
- Cheever, N., Rosen, L., Carrier, M. ve Chavez, A. (2014). Out of sight is not out of mind: The impact of restricting wireless mobile device use on anxiety levels among low, moderate and high users. *Computers in Human Behavior*, 37, 290-297. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.05.002>

- Çakır, Ö. ve Oğuz, E. (2017). Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 418-429. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.290711>
- Çiftçi, E. (2013). *Genel sinizmin ve örgütsel sinizmin işe bağlılık düzeyine etkisi: Konya ilindeki otel çalışanları üzerinde bir araştırma* (Yayın no: 331875) [Yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Demir, A. (1989). Ucla yalnızlık ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 14-18.
- Doğan, U. ve Karakuş, Y. (2015). Lise öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanımının yordayıcısı olarak çok boyutlu yalnızlık. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 51-71. <https://doi.org/10.19126/suje.40198>
- Ece, S. ve Gültekin, S. (2019). Örgütlerdeki yalnız kalpler: Yalnız çalışanların sinik tutumları üzerinde algılanan yönetici desteğinin aracılık rolü. *Turkish Studies*, 14(2), 355-370. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14406>
- Emmanuel, R. (2015). The truth about smartphone addiction. *College Student Journal*, 49(2), 291-299.
- Erdem, H., Kalkın, G., Türen, U. ve Deniz, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde mobil telefon yoksunluğu korkusunun (Nomofobi) akademik başarıya etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 57-71. <https://doi.org/10.19126/suje.40198>
- Erdem, H., Türen, U. ve Kalkın, G. (2017). Mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) yayılımı: Türkiye’den üniversite öğrencileri ve kamu çalışanları örnekleme. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 10(1), 1-12. <https://doi.org/10.17671/btd.30223>
- Erdost, H. E., Karacaoğlu, K. ve Reyhanoğlu, M. (2007). *Örgütsel sinizm kavramı ve ilgili ölçeklerin Türkiye’deki bir firmada test edilmesi*. 15. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiri Kitabı (514-524), Sakarya Üniversitesi.
- Erkutlu, V. H. ve Özdemir, H. Ö. (2018). Otantik liderlik ve sanal kaytarma arasındaki ilişkide örgütsel sinizmin aracılık rolü. *Social Sciences (NWSAENS)*, 13(2), 119-125. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2018.13.2.3C0175>
- Geçten, E. (1999). *İnsan olmak (20b)*. Remzi Kitapevi.
- Gezgin, D. M. ve Şahin, Y. L. (2017). Sosyal ağ kullanıcılarının nomofobi düzeylerinin çeşitli faktörler açısından incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(1), 1-15.
- Gezgin, D. M., Hamutoglu, N. B., Gültekin, G. S. ve Ayas, T. (2018). The relationship between nomophobia and loneliness among Turkish adolescents. *International Journal of Research in Education and Science*, 4(2), 358-374. <https://doi.org/10.21890/ijres.409265>
- Hair, J., Black, W., Babin, B. ve Anderson, R. (2014). *Multivariate data analysis*. Pearson International.
- Hoşgör, H. ve Cin, S. (2020). İşyeri yalnızlığı ile örgütsel sinizm ilişkisi: Bir eğitim ve araştırma hastanesinde uygulama. *Turkish Studies*, 15(5), 2449-2460. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44851>
- James, M. (2005). *Antecedents and consequences of cynicism in organizations: An examination of the potential positive and negative effects on school systems*. [Yüksek Lisans Tezi]. The Florida State University. USA.
- Karacaoğlu, K. ve İnce, F. (2012). Brandes, Dharwadkar ve Dean’in (1999) örgütsel sinizm ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması: Kayseri organize sanayi bölgesi örneği. *Business and Economics Research Journal*, 3(3), 77-92.
- Karakuyu, A. (2019). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal medyadaki gelişmeleri kaçırma korkuları ve yalnızlık durumlarının nomofobilerine katkısı. *ABMYO Dergisi*, 54, 93-106.
- Karatay, S. (2018). *Hyperconnectivity kavramı bağlamında mobil sosyal medya uygulamaları: Nomofobi ve fomo rahatsızlıklarına yönelik bir araştırma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

- Kayaalp, E. ve Özdemir, T. (2020). Öğretmenlerin örgütsel sessizlik, örgütsel yalnızlık ve örgütsel yabancılaşma algılarının örgütsel sinizm düzeyleriyle ilişkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 101-113. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2021.157>
- King, A. L., Oli, A. C., Valen, A. M., Baczynski, T. P. ve Nardi, A. E. (2013). Nomophobia: Dependency on virtual environments or social phobia? *Computers in Human Behavior*, 29, 140-144. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.07.025>
- Kocabaş, D. ve Korucu, S. (2018). Dijital çağın hastalığı nomofobi üzerine bir araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(11), 254-268.
- Meral, D. (2017). *Orta öğretim öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının yalnızlık, yaşam doyumu ve bazı kişisel özellikler bakımından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erzincan Üniversitesi.
- Oerlemans, K. ve Jenkins, H. (1998). There are aliens in our school. *Issues in Educational Research*, 8(2).
- Olçay, A. ve Esen, M. (2021). Seyahat acentesi çalışanlarının nomofobi düzeylerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 24(1), 72-98. <https://doi.org/10.34189/tfd.24.01.004>
- Öndeş, E. ve İrmiş, A. (2018). Genel sinizm ve örgütsel sinizm ilişkisi üzerine bir araştırma, *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 5(2), 1-12. <https://doi.org/10.34232/pjess.411017>
- Örücü, E. ve Hasırcı, I. (2021). Organizasyonlarda sinizm ile sanal kaytarma davranışı ilişkisinde çalışan yaşının düzenleyici etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F.*, 28(1), 23-43.
- Özdemir, B. (2021). İşyerinde yalnızlığın örgütsel sinizm üzerindeki etkisinde tükenmişliğin aracı rolünün incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(5), 1421-1439.
- Perlman, D. ve Peplau, L. A. (1981). *Toward a social psychology of London*, Academic Press.
- SecurEnvoy. (2012, 02, 16). 66% of the population suffer from Nomophobia the fear of being without their phone. *Berkshire*. <https://securenvoy.com/blog/66-population-suffer-nomophobia-fear-being-without-their-phone-2/>
- Seeman, M. (1983). Alienation motifs in contemporary theorizing: The hidden continuity of the classic themes. *Social Psychology Quarterly* 46(3). 171-184. <https://doi.org/10.2307/3033789>
- Sidorkin, A. (2004). In the event of learning: Alienation and participative thinking in education. *Educational Theory*, 54(3), 261-262. <https://doi.org/10.1111/j.0013-2004.2004.00018.x>
- Taşlıyan, M., Güler, B. ve Kılıç, B. (2018). Yalnızlık, nomofobi, başarı ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler üzerine bir araştırma. *Uluslararası 4. Sosyal Bilimler Sempozyumu (Asos Congress)*.
- Tavolacci, M. P., Meyrignac, G., Richard, L., Dehelotte, P. ve Ladner, J. (2015). Problematic use of mobile phone and nomophobia among French college students. *The European Journal of Public Health*, 25(3), 206-215. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckv172.088>
- Tutar, H. (2010). İşgören yabancılaşması ve örgütsel sağlık ilişkisi: Bankacılık sektöründe bir uygulama. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(1), 175-204.
- Wayne, D., Carolyn, R., McRae, C. ve Gomez, M. (2012). Is loneliness the same as being? *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 146(1-2), 7-22. <https://doi.org/10.1080/00223980.2011.589414>
- Weiss, R. S. (1973). *Loneliness: The experience of emotional and social isolation*. The MIT Press.
- Woodward, J. (1967). *Loneliness and solitude: Phenomena, incidence and factorial relationships*. Agricultural Experiment Station, Project No. 93-11, University of Nebraska

- Wong, C.-S. ve Law, K. (2002). The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude: An exploratory study. *The Leadership Quarterly*, 13, 243–274. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(02\)00099-1](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(02)00099-1)
- Wrightsman, L. S. (1992). *Assumptions about human nature implications for researchers and practitioners*. Newbury Park: Sage Publications
- Yaşar, R. (2007). Yalnızlık. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 237-260.
- Yıldırım, S. ve Kışioğlu, A. N. (2018). Teknolojinin getirdiği yeni hastalıklar: Nomofobi, Netlessfobi, Fomo. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 473-480. <https://doi.org/10.17343/sdutfd.380640>
- Yıldırım, S. ve Karabey, C. N. (2017). Etik iklim ve örgütsel kontrol mekanizmalarının sanal kaytarma davranışı üzerindeki etkisinde örgütsel sinizmin aracılık rolü. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(11), 556-593.
- Yıldırım, C. ve Correia, A. P. (2015). Exploring the dimensions of nomophobia: Development and validation of a self-reported questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49, 130- 137. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.02.059>
- Yıldırım, C., Sumuer, E., Adnan, M. ve Yıldırım, S. (2015) A growing fear: Prevalence of nomophobia among Turkish college students. *Information Development*, 32(5), 1322- 1331. <https://doi.org/10.1177/0266666915599025>
- Yıldız, M. A. ve Duy, B. (2014). Adaptation of the short-form of the UCLA Loneliness Scale (ULS-8) to Turkish for the adolescents. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 27, 194-203.
- Yılmaz, G., Şar, A. H. ve Civan, S. (2015). Ergenlerde mobil telefon bağımlılığı ile sosyal kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 2(2), 20-37.